

POGLED NAZAJ (OD 23. 6. DO 29. 6.)

Jože Šimnovec iz Dravelj

24. 6. 1942 so partizani na domu ugrabili Jožeta Šimnovca iz Dravelj pri Ljubljani, zavarovalnega zastopnika Vzajemne in očeta dveh otrok. Šimnovčevo truplo so čez leto dni odkrili domači legionarji in ga pokopali na draveljskem pokopališču. Na njegovem nagrobniku – ki je bil po vojni skupaj s tisoči drugih grobov komunističnih žrtev verjetno uničen – je v opomin prihodnjim rodovom pisalo: »Jože Šimnovec – ustreljen po Kajnovi roki na Debelem hribu – počiva tu od 20. junija 1943.«

Narte Velikonja

25. 6. 1945 je dal titoistični režim po montiranem procesu usmrtiti Narteja Velikonjo, slovenskega pisatelja, kulturnega delavca in humanitarca. Čeprav po izobrazbi pravnik, se je pred vojno uveljavil kot pripovednik: še posebej priljubljena so bila njegova dela Višarska polena, Bese in Otroci. Vsakozi je deloval v tradicionalnem katoliškem taboru, blizu krogom SLS dr. Antona Korošca. Poročen je bil z nečakinjo škofa Jegliča, s katero sta imela 13 otrok. Z ustvarjanjem je nadaljeval tudi po letu 1933, ko mu je zaradi kapi ohromela desna stran telesa. Po nastopu komunistične revolucije se je z redko videno načelnostjo opredelil proti dejanjem OF: njegova radijska predavanja na to temo so bila leta 1944 izdana v brošuri Malikovanje zločina. Tam je med drugim zapisal: »Z zločinci nimam nič skupnega in te 'svobode' ne maram, ker zločina ne maram.« Maja 1945 se ni želel

umakniti na Koroško, temveč je vztrajal v Ljubljani, čeprav je vedel, da bo med prvimi na udaru novega režima. Res so ga, na pol hromega, že junija postavili pred 'sodišče narodne časti'. Velikonja je na procesu s svojo neuklonljivostjo osramotil ves partijski propagandni aparat – njegov zagovor so namreč po zvočnikih slišale tudi množice na ljubljanskih ulicah. Argumentirano je pojasnjeval svoje nasprotovanje OF, ob izrečeni smrtni kazni pa je v odgovor le glasno vzkliknil: »Živel Kristus Kralj!« Usmrtili in zakopali so ga 25. 6. 1945 – do danes se ne ve kje. Režim je kasneje prepovedal njegove knjige in ga za 45 let praktično izbrisal iz slovenske javnosti. Velikonja sam je že ob aretaciji napovedal: »Nekaj desetletij bom veljal za izdajalca – toda potem ne več.«

Marica Nartnik

25. 6. 1942 so partizani umorili Marico Nartnik, 36-letno učiteljico v Rožnem Dolu pri Semiču. Kot hči primorskih staršev, ki so med 1. svetovno vojno pred Italijani pribežali s Tolminskega na Dolenjsko, se je pri ljubljanskih uršulinkah izšolala za učiteljico in nato službovala v več krajih predvojne Jugoslavije. Leta 1935 je bila nastavljena na mesto šolske upravitelje v Rožnem Dolu in si tam s skrbnim delom pridobila naklonjenost domačinov. S svojo plačo je skrbela za starše, mlajšo sestro in nečakinjo, po aprilu 1941 pa je začela zbirati pomoč za begunce iz nemške okupacijske cone. Kot katoličanka je nasprotovala komunizmu in zavračala protiverske »odredbe«, ki so jih domačinom vsiljevali terenci OF. 23. 6. 1942 zvečer so jo prišli iskat partizani. Nartnikova se jim je upirala in se od groze onesvestila, tako da so jo v taborišče na Kleču odnesli nezavestno. Tam so jo po mučenju in zaslivanjeju 25. 6. ustrelili. Aprila 1943 so njeno truplo našli legionarji in čez nekaj dni je bila slovesno pokopana na semiškem pokopališču. Obred je vodil župnik Rajner Erklavec, kasneje tudi sam žrtev komunistov, ki je ob tem dejal: »Če smo kdaj,

bomo danes gotovo pokopali svetnico.«

Karlina Jakše

27. 6. 1942 so partizani odpeljali v smrt Karlino Jakše, 24-letno članico Katoliške akcije. Odvedli so jo, ko se je junija 1942 iz Ljubljane vrnila domov v Belo krajino, da bi stregla bolni sorodnici. Podobno kot Marico Nartnik so tudi njo brez vseh dokazov mučili in umorili pod pretvezo, naj bi bila organizirala »belo gardo«, čeprav takrat v vsej Ljubljanski pokrajini še ni delovala niti ena protirevolucionarna enota.

Franc Strah

29. 6. 1942 je VOS v Stožicah umorila Franca Straha, znanega javnega delavca in privrženca Koroškeve SLS. Kot moža z mnogimi zvezami ga je po okupaciji OF večkrat hotela pridobiti zase, a je ostajal lojalni zakonitim slovenskim predvojnim oblastem. V OF ni videl resnega odporniškega gibanja, skrbel pa je za širjenje ilegalnega lista kraljeve JVVd Svoboda ali smrt. Spomladi 1942 je začel javno govoriti proti OF in njenim nenehnim umorom; za komuniste je bilo predvsem moteče, da je opozarjal na njihove sumljive zveze z gestapom in nenavaden »pobeg« Zdenke Kidrič iz italijanskega zapore. 29. 6. 1942, ko je s prijatelji balinal na dvorišču gostilne v Stožicah, ga je s strelom v glavo umoril agent VOS. Njegova vdova in trije otroci so morali po vojni emigrirati v Argentino, njihovo hišo pa so zaplenili komunisti.